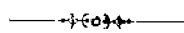

การ เปิดเครื่อง

พระมหามณีนรัตนปฏิมากรวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๔

เป็นวันมหามงคล เหมันตฤกษ์ ย่างเข้าคิมฤกษ์
ในวันนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
จัดการเปิดเครื่องสำหรับบูชาหน้าออก ทรง
เครื่องสำหรับบูชาองค์ต่อไป

การเปิดสระเทพกัญญา

ด้วยพระเจ้าอนงนางเธอ พระองค์เจ้าอรไทย
เทพกัญญา ทรงพระดำริที่จะทรงบำเพ็ญพระกุศลอุทิศ
ทาน ให้เป็นสาธารณประโยชน์ทั่วไปในบรรดา
ผู้อยู่ภายในพระบรมมหาราชวัง จึงนำพระประสงค์
กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรม
ราชานุญาต สร้างสระขึ้นที่หน้าโรงพักกรมโขน
สระหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กองโยธาในกระทรวงวัง
จัดการขุดสระ ลงมือทำการแต่เดือนกันยายน รัตน
โกสินทรศก ๑๒๔ บัดนี้การนั้นแล้วสำเร็จไปได้ดัง
พระประสงค์ จึงกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอ
พระ ราชทาน พระบรมราชานุญาต ที่จะมีการเปิดสระ
และฉลอง ให้ เป็นการศรีมงคลนี้ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตและ
โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานช่วยจัดการ และใน
งานฉลองสระนี้ ทรงบริจาคสังฆทานกัณฑ์
อวิญญาณกัณฑ์ มีเครื่อง แก้วแหวนทอง เงินนาก
ช้าง ม้า โค กระบือ เรือ รถ เป็นต้น ทรงจัดเป็น
ตลาด เพื่อประโยชน์ทั่วไปในบรรดาผู้อยู่ภายในพระ
บรมมหาราชวัง และผู้อยู่นอกพระบรมมหาราช

วังที่ทรงใช้สอยเกี่ยวข้องบ้าง รวมเป็นตลาดที่จะ
ทรงแจกจ่ายในคราวงานฉลองสระนี้ถึง ๘๐๐๐ ตลาด
วันที่ ๘ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๔
เวลาค่ำมีการเจริญ พระพุทธรูปที่ โรง พิธีข้าง สระ
๓๐ รูป และพระเจ้าน้องนางเธอเจ้าของงาน เสด็จ
ลงทรงไปรยทานตลอดไปตาม หนทางจน ถึง โรงพิธี
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จลงทรงช่วยงาน
ด้วย พระสังฆ์เจริญพร.พุทธรูป มีพระเจ้าน้อง
ยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรสเป็นประธาน ใน
เวลานั้นโปรดให้พระยานำเรอภักดิ์ จัดการถวาย
และแจกตลาด พระสังฆ์เจริญพระพุทธรูปด้วย
แก้วกัณฑ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับ
โต๊ะเสวยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการ
บรรดาซึ่งได้ ไปช่วย เสด็จการเลี้ยงตอนหนึ่งแล้ว
มีการ เฝ้ายพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการ การ เฝ้ายใน
อีกตอนหนึ่ง เสด็จการ เฝ้ายในตอนหลังนี้แล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จไปประ
ทับทอดพระเนตรวัดคร เดือน ภรรยา หลวง ฤทธิชัย
เจร (พุด) ซึ่งเล่นถวายข้างสระนั้น และได้ มีการ
ขับร้องขับหีบเพลง และมีพิณพาทย์เครื่องใหญ่เล่น
เป็นการครึกครื้นด้วย ๒ วง พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ประทับทอดพระเนตรวัดครอยู่จนเวลา
สมควรแล้ว เสด็จขึ้น
วันที่ ๘ มีนาคม เวลาเช้าโมงเศษ พระเจ้าน้อง
นางเธอเจ้าของงาน ได้เสด็จลงทรงไปรยทานตาม
หนทางตลอดไปจนถึง โรงพิธีพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวเสด็จลงทรงช่วยงานด้วย เมื่อพระสังฆ์ที่เจริญ
พระพุทธรูป เมื่อเวลานั้นมาพร้อมกันแล้ว พระยา
นำเรอภักดิ์ปลัดทูลฉลองกระทรวงวัง ได้ อ่านราย
งานการสร้างสระกราบทูลเจ้าของงานเฉพาะ หน้าพระ

ที่นี้จวบจนแล้ว พระเจ้าน้องนางเธอเจ้าของงานได้ ทรงไขกุญแจ ซึ่งต้นปิดไว้ ที่ประตูระ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตัดแถบแพรเปิดป้าย ซึ่งคลุมนามสระออก พระราชทานนามว่า "สระเทพกัญญา" พระสงฆ์ทั้ง ๓๐ รูปเข้าไปในวัดซึ่งกัน สระไว้ ถือหม้อแก้วน้ำพระพุทธมนต์รูปเดือเพื่อทำพระปริต พระสงฆ์กระทำน้ำพระพุทธมนต์เสร็จแล้วได้ทรงพระดำเนินเดินเท้านมัสการโดยทักษิณาวรรตแล้วออกทางประตูเดิมไปพร้อมกันณโรงพิธี ถวายพรพระจบและกระทำภาวนาถวายแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระสงฆ์ ๓๐ รูปไปปฏิบัติหน้าที่ตามวัดต่าง ๆ ในเขตพระนคร และพระอารามหลวงในพระนคร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระสงฆ์ ๓๐ รูปไปปฏิบัติหน้าที่ตามวัดต่าง ๆ ในเขตพระนคร และพระอารามหลวงในพระนคร

ครั้นเวลาบ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทรงช่วยงาน อย่าง ทุก เวลามา พระพิมพ์ธรรม ถวายเทศนาอนิสังสัจจโก ในถาวรขุดสระ ๓ ก้นที่จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระสงฆ์ ๓๐ รูปไปปฏิบัติหน้าที่ตามวัดต่าง ๆ ในเขตพระนคร และพระอารามหลวงในพระนคร

รายงานการสร้างสระเทพกัญญา

กองโยธาวิ

วันที่ ๙ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๒๔๖๕
 ข้าพระพุทธเจ้าขอพระทานกราบทูลรายงานการสร้างสระเป็นสาธารณะอุทกทาน ทราบใต้ฝ่าพระบาทด้วยฝ่าพระบาทได้ทรงพระดำริห์ จะบำเพ็ญพระกุศล

ให้เป็นสาธารณะประโยชน์อุทกทานทั่วไปในพระนคร ผู้ยังภายใน แห่งพระบรมมหาราชวังอันตั้งอยู่ในที่ห่างไกลจากฝั่งน้ำ จึงนำพระประสงค์ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระบรมราชานุญาต และพระราชทานเคราะห์ให้ ได้ยู่ทิศ กุศต สร้างสระตั้งพระประสงค์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้กองโยธาใน กระทรวงวัง จัดการ สร้างสระนี้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนริศรานุวัดติวงศ์ เสนาบดีกระทรวงวัง จึงได้ทรงจัดให้พระยาวรพงษ์พิพัฒน์ กองก่อสร้างในโยธาวิจัดการ ตั้งต้นลง มีอชุดดิน แต่เดือน กันยายน รัตนโกสินทรศก ๒๔๖๕ ได้เริ่มก่อเขื่อนอิฐถือปูนสี่เหลี่ยมรอบสระ โดยกว้าง ๕ วายาว ๘ วา ๒ คอกถัก ๒ วามีบันไดสำหรับขึ้นลงลาดด้วยศิลา ๒ ข้าง ฝั่งที่อชุดดินเกิดขอบตอดถึงด้าน้ำ เพื่อให้ น้ำสะอาดเข้ามาใช้ในสระนั้น และมีวัดอุทกกรังไม้สักทวสี่กั้น รอบขอบสระโดยยาว ๘ วา ๒ คอกถักกว้าง ๒ วา มีหลังคามุงด้วยสังกะสีคลุมโดยรอบบริเวณขอบสระนี้ รวมทั้งสิ้นเงิน ๘๖๖๑ บาท ๘ อัฐ

ใช้แต่เท่านั้น ยังในการฉลองเปิดสระ ก็ทรงพระศรัทธาบริจาคทรัพย์เป็นอัน มาก จัดเป็น ถาดกมีเครื่องทอง เงิน ช้าง ม้า โค กระบือ และสิ่งของที่ใส่สอยอันเป็นประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ที่ได้รับรดจากช่อถึง ๘๐๐๐ ถาดก แจกทั่วไปในบรรดาผู้ซึ่งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง เนื่องในวันมงคลสมัยนี้ด้วย บัดนี้เป็นมงคลศุภฤกษ์อันดี ที่พระสงฆ์ได้เจริญพระปริตพระพุทธมนต์และรับอาหารบิณฑบาตแล้ว ซึ่งพระพุทธเจ้าขอเชิญเชิญใต้ฝ่าพระบาทเสด็จทรงเปิด